

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Кафедра історії України, археології та краєзнавства

(підпис)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач
кафедри

Остряк А.М.

(прізвище та ініціали)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОГУМАНІТАРНЕ ЗНАННЯ ТА ІСТОРИЧНЕ МИСЛЕННЯ В УКРАЇНІ У ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма 032 Історія та археологія

(назва освітньої програми для обов'язкових дисциплін)

2021 – 2022 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри історії України,
археології та краєзнавства

(назва кафедри)

Протокол № 1 від “31” серпня 2021 року

Розробники: Ясь О.В., член-кореспондент НАН України, доктор історичних
наук, провідний науковий співробітник відділу української історіографії
Інституту історії України НАН України

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Мова навчання – українська

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки _____ (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціальність: 032 Історія та археологія	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		5-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 150.		9-й	10-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – ?	Освітній ступінь: магістр	40 год.	??
		Практичні, семінарські	
		28 год.	??
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		82 год.	?? год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
Вид контролю:			
іспит	залік		

Мета навчальної дисципліни

Викладання цієї дисципліни призначене для ознайомлення студентів із базовими теоретичними та методологічними проблемами сучасної історичної науки, передусім із історіографічними й інструментальними практиками у творчості істориків. Вивчення дисципліни має забезпечити формування необхідних компетенцій у роботі з науковою літературою, історіографічними оглядами й нарисами, історіографічними введеннями до проблематики вивчення, використанні прикладних рефлексій, узагальнень і спостережень для конструювання та представлення історичного наративу, оперування базовою науковою термінологією.

Завдання курсу полягає в окресленні й репрезентації основних епох і періодів соціогуманітарного знання, парадигм, стилів мислення, концептуальних пропозицій, дослідницьких стратегій та інструментарію в історії історичної науки, зокрема міждисциплінарних впливів й інтердисциплінарних трансферів, а також опануванні студентами базових

алгоритмів і термінів для студювання, аналізу й осмислення наукової літератури у світлі провідних трендів і різних пізнавальних ситуацій.

Передумови для вивчення дисципліни пов'язані із засвоєнням здобувачами вищої освіти курсів «Історія України», «Спеціальні історичні дисципліни», «Джерелознавство історії України» та «Українська історіографія».

Очікувані результати навчання

Вивчення дисципліни «Соціогуманітарне знання та історичне мислення в Україні у ХІХ – на початку ХХІ ст.» формує у студентів здатність: висувати та формулювати наукові проблеми з урахуванням актуальних концептуальних пропозицій сучасної соціогуманітаристики та історичної науки; обирати оптимальний інструментарій і дослідницькі стратегії для їхньої розробки; застосувати базові парадигматичні взірці та стилі мислення для аналізу наукової літератури; адекватно оперувати науковою термінологією для опису, пояснення й оцінки концепцій, теорій і візій конкретних учених; критично сприймати й осмислювати новітні знання у предметній, дисциплінарній і міждисциплінарній сферах; гнучко та креативно реагувати на різні пізнавальні ситуації; продуктивно й раціонально вживати інформаційні ресурси і комунікаційні технології для багатопланової евристики, прикладної періодизації та типології наукової літератури в історіографічному введенні до провідної проблематики певної історичної студії; самовдосконалення протягом усієї професійної кар'єри; ухвалювати самобутні творчі рішення, брати відповідальність за оригінальність і обґрунтованість наукових узагальнень, оцінок, проміжних і заключних висновків; нести моральну відповідальність за достовірність і коректність результатів науково-дослідних практик у царині історії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основний компендіум відомостей з історії історичної думки, як-от: знакові процеси та явища, пізнавальні тенденції і тренди української й світової історичної науки, головні культурні епохи та періоди історичного мислення й соціогуманітарного знання, становлення понятійного апарату історичної науки;

- базові соціогуманітарні норми, стандарти та вимоги до культури наукового мислення в історичній науці, передусім у контексті сучасної історіографічної ситуації, а також для застосування дієвих методологічних і міждисциплінарних стратегій з метою постановки, розробки й інтерпретації актуальних наукових проблем;

- сферу предметної області та фахової діяльності, передусім виявляти здатність до самоорганізації і самовдосконалення у професійній сфері, зокрема критичність і самокритичність наукового мислення;

- сучасну наукову термінологію для висвітлення та представлення найголовніших парадигм, стилів мислення, концептуальних пропозицій і дослідницьких стратегій класичної, некласичної та сучасної історіографії;

- провідні концепції та візії істориків за їхньою належністю до парадигматичних взірців, стилів мислення тієї чи іншої культурної епохи;

- персональні стилі мислення найвизначніших українських істориків і вчених-гуманітаріїв XIX–XX ст., зокрема аналізувати відмінності в історіографічних концепціях, підходах та поглядах на різні історичні проблеми, виявляти взаємозв'язки між процесами минулого та сучасності у широких полідисциплінарних контекстах;

- головні дослідницькі стратегії і концептуальні пропозиції для окреслення належності конкретних праць до основних парадигм соціогуманітарного знання та стилів мислення;

- понятійний апарат сучасної історіографії та соціогуманітаристики для маркування й оцінки наукових поглядів, візій і концепцій;

- теоретичні засади сучасної історичної методології та методів досліджень, стратегій і технік історієписання, їхнього застосування в наукових студіях;

- основні дослідницькі стратегії й алгоритми в історіографічних оглядах різного призначення, насамперед у форматі введення до провідної проблематики вивчення магістерської чи фахової студії.

ВМІТИ:

- критично аналізувати актуальні проблеми з історіографії, джерелознавства, археології, української та всесвітньої історії;

- репрезентувати науково-пізнавальний процес на обширах історіографії як зміну, взаємодію, змагання та співіснування відмінних парадигм соціогуманітарного знання, стилів мислення, концептуальних пропозицій і дослідницьких стратегій;

- пов'язувати місце та роль конкретного історика із відповідними парадигматичними взірцями соціогуманітарного й історичного знання;

- показати багатшаровість, версійність природи соціогуманітарного й історичного знання на конкретних наукових практиках, студіях і стратегіях відомих українських істориків XIX–XX ст.;

- оперувати базовою науковою термінологією з історіографії для опису різних пізнавальних ситуацій, наукових проблем, викликів і суперечностей, визначення оптимальних стратегій їхнього розв'язання;

- застосовувати навички, алгоритми й етичні норми професійного спілкування з використанням наукових понять і категорій, вживаних у фаховому середовищі;

- сполучати вибір дослідницького інструментарію магістерської, конкурсної чи самостійної роботи з відповідними парадигматичними та стильовими взірцями історичного й соціогуманітарного знання;

- ухвалювати доказові рішення, а також брати відповідальність за оригінальність та обґрунтованість наукових результатів і висновків;

- коректно й адекватно застосовувати норми та вимоги культури наукового мислення для підготовки вступних історіографічних оглядів до проблематики вивчення;

- усно й письмово рідною чи іноземною мовою формулювати і висловлювати власну точку зору, організовувати й брати участь у дискусіях та публічних наукових заходах;

• конструювати прикладну типологію / класифікацію належності історичних праць до основних парадигм і стилів мислення у межах історіографічних вступів;

• аргументувати актуальність теми обраного наукового проєкту (кваліфікаційної роботи), локалізувати об'єкт, предмет, обирати методи та стратегії дослідження, обґрунтовувати його хронологічні і просторові межі, встановлювати зв'язок теми із пріоритетними напрямками сучасної української науки, оцінювати рівень розробки провідної дослідницької проблематики, новизну отриманих результатів на засадах академічної доброчесності, рекомендувати шляхи й окреслювати сфери їхнього подальшого використання.

Тематичний план ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 КЛАСИЧНА ІСТОРІОГРАФІЯ

1. Вступ до курсу, його структура та призначення. Базові поняття-інструменти.

2. «Царство Розуму», Природа та Право в просвітницькому світобаченні на зламі XVIII–XIX ст. Д. Бантиш-Каменський і його багатотомна історія. Історіографічна дискусія 1823 р. щодо представлення історії України, або О. Мартос як критик «Истории Малой России».

3. Пізньопросвітницька парадигма і початки романтизму на культурних теренах історіографії перших десятиліть XIX ст. М. Маркевич як перехідний тип історика

4. Ранній романтизм. «Мовна програма». Осередки та практики українського романтизму 1830–1840-х рр. Історико-філологічний або критичний метод. Фрагмент як форма мислення у дослідницьких і культурних практиках М. Максимовича.

5. Ідеалістичний поворот і класичний романтизм в історіографії XIX ст. Ірраціональні та інтуїтивні стратегії конструювання минувшини. Апологія героїки та слави. Дослідницькі стратегії та світобачення М. Костомарова як історика-художника й руйнівника російського пантеону героїв.

6. Дегероїзація слави. Між пізнім романтизмом і раннім позитивізмом. П. Куліш і його ревізійні стратегії на полі українського історієписання

7. «Перший» позитивізм О. Конта і Г. Спенсера та його українські проєкції. Київська історична школа. Локально-еволюційна палітра української минувшини. Типологічні практики В. Антоновича як історика «трьох вір».

8. «Натуралістична програма» на полі соціогуманітаристики. Дослідницькі стратегії, практики та концептуальні пропозиції позитивізму. Компаративні сюжети М. Драгоманова та теорія «мандрівних історій» Т. Бенфея.

9. Критичний / Модернізований позитивізм у світлі соціогуманітарного знання на межі XIX–XX ст. Типологічний і порівняльний інструментарій, натуралістичний сцієнтизм, стадіальність, еволюціонізм, каузальність та ідея

поступу у практиках історика-позитивіста кінця XIX ст. Молодий М. Грушевський як історик позитивістського вишколу.

10. Культурна доба *Fin de Siècle* / Срібний вік та її стильова палітра: модернізований позитивізм, віталізм, неокантіанство і соціологізація історії. Народження некласичної історіографії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 НЕКЛАСИЧНА ТА СУЧАСНА ІСТОРІОГРАФІЯ

1. Європейські гранд-наративи XIX – перших десятиліть XX ст. і монументальний проєкт «Історії України-Руси» М. Грушевського у розрізі класичних і некласичних дослідницьких стратегій. М. Грушевський як учений-енциклопедист.

2. Неоромантизм як вияв модерністської концептуалізації соціогуманітаристики. Українські версії неоромантизму в історіографії: класократична концепція В. Липинського та сакральний / метафізичний «трикутник» С. Томашівського.

3. Соціологізація історії: українські виміри та проєкції. «Коллективний чоловік» М. Грушевського на авансцені минувшини. Стратегії репрезентації «масової людини». Теорія єдиного процесу М. Слабченка. Концепція господарської автономії України О. Оглоблина.

4. «Золоте десятиліття». 1920-ті рр. як доба відносно «нормальної» науки в УСРР. «Великий перелом» і народження радянської історіографії. «Покаянні» та «викривальні» тексти істориків як «родова пляма» радянського історієписання.

5. Радянська історіографія – російська / союзна та українська / республіканська версії. Офіційний історіографічний канон і наукові практики істориків 1930–1980-ті рр.: співбуття, мімікрія, спроби розширення та модернізації. Історики-ревізіоністи / нонконформісти 1960-х – початку 1970-х рр.

6. Українська історіографія поза межами СРСР: західноукраїнська, еміграційна та діаспорна версії. Стратегії конструювання минувшини: між «травматичною» спадщиною та викликами західної соціогуманітаристики.

7. Європейська соціогуманітаристика та українська історіографія після 1945 р. Циклічні теорії історії О. Шпенглера й А. Тойнбі в українській рецепції. Антропологічний поворот і його впливи на дослідницькі практики українських істориків.

8. Руйнація радянського образу української минувшини. Етнополітичний ренесанс на теренах Східної Європи і легітимаційні програми пострадянського історієписання.

9. Дисциплінарний, міждисциплінарний й інтердисциплінарний виміри історичного знання: українські проєкції й перспективи. Субдисциплінарні напрями, сегменти, студії. Понятійний апарат і концептуальна історія історіографії.

10. Сучасна українська історіографія та європейська соціогуманітаристика.

Представлення минувшини у світлі «поворотів» соціогуманітарного знання.

**Структура навчальної дисципліни
«Соціогуманітарне знання та історичне мислення в Україні у ХІХ – на
початку ХХІ ст.»**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с. р.		л	с	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Класична історіографія												
Тема 1. Вступ до курсу, його структура та призначення. Базові поняття-інструменти	6	2				4						
Тема 2. «Царство Розуму», Природа та Право в просвітницькому світобаченні на зламі ХVІІІ–ХІХ ст.	6	2				4						
Тема 3. Пізньопросвітницька парадигма і початки романтизму на культурних теренах історіографії перших десятиліть ХІХ ст.	8	2	2			4						
Тема 4. Ранній романтизм. «Мовна програма». Осередки та практики українського романтизму 1830– 1840-х рр.	8	2	2			4						
Тема 5. Ідеалістичний поворот і класичний романтизм в історіографії ХІХ ст.	8	2	2			4						

Тема 6. Дегероїзація слави. Між пізнім романтизмом і раннім позитивізмом	8	2	2			4						
Тема 7. «Перший» позитивізм О. Конта і Г Спенсера та його українські проекції	8	2	2			4						
Тема 8. «Натуралістична програма» на полі соціогуманітаристики. Дослідницькі стратегії, практики та концептуальні пропозиції позитивізму	8	2	2			4						
Тема 9. Критичний / Модернізований позитивізм у світлі соціогуманітарного знання на межі ХІХ– ХХ ст.	6	2				4						
Тема 10. Культурна доба Fin de Siècle / Срібний вік та її стильова палітра	9	2	2			5						
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	75	20	14			41						
Змістовий модуль 2. Некласична та сучасна історіографія												
Тема 1. Європейські гранд- наративи ХІХ – перших десятиліть ХХ ст. і монументальний проект «Історії України-Руси» М. Грушевського	6	2				4						

Тема 2. Неоромантизм як вияв модерністської концептуалізації соціогуманітаристики	6	2	2			4						
Тема 3. Соціологізація історії: українські виміри та проекції	8	2	2			4						
Тема 4. Золоте десятиліття». 1920-ті рр. як доба відносно «нормальної» науки в УСРР	8	2				4						
Тема 5. Радянська історіографія – російська / союзна та українська / республіканська версії	8	2	2			4						
Тема 6. Українська історіографія поза межами СРСР: західноукраїнська, еміграційна та діаспорна версії	8	2	2			4						
Тема 7. Європейська соціогуманітаристика та українська історіографія після 1945 р.	8	2	2			4						
Тема 8. Руйнація радянського образу української минувшини	8	2	2			4						
Тема 9. Дисциплінарний, міждисциплінарний й інтердисциплінарний виміри історичного знання: українські проекції й	6	2				4						

перспективи												
Тема 10. Сучасна українська історіографія та європейська соціогуманітаристика. Представлення минувшини у світлі «поворотів» соціогуманітарного знання	9	2	2			5						
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	75	20	14			41						
Усього годин	150	40	28			82						

Перелік тем для практичних та семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Пізньюпросвітницька історіографія в Україні	2
2	Романтична історіографія в Україні	4
3	Позитивістська історіографія в Україні	4
4	Класичні стилі історіографії в Україні	4
5	Неоромантизм в українській історіографії	2
6	Соціологізація історії в українській історіографії	2
7	Українська радянська історіографія	2
8	Еміграційна / діаспорна історіографія	2
9	Пострадянська історіографія	2
10	Сучасна історіографія	4
	Разом	28

Перелік питань, що виносяться на самостійне опрацювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класична історіографія	41
2	Некласична та сучасна історіографія	41
	Разом	82

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

A (Відмінно)	90 – 100	Видатна робота з мінімальними помилками
B (Дуже добре)	83 – 89	Вище середнього стандарту, але з деякими незначними помилками
C (Добре)	75 – 82	В цілому гарна робота, але з помітними помилками
D (Задовільно)	68 – 74	Пристойно, але зі значними помилками
E (Достатньо)	60 – 67	Задовольняє мінімальні вимоги
FX (Незадовільно)	35 – 59	Необхідно виконати певну додаткову роботу для успішного складання (доопрацювати)
F (Незадовільно)	0 – 34	Необхідна значна подальша робота (повторний курс навчання з дисципліни)

Засоби діагностики результатів навчання

- іспит;
- тести;

- усне опитування, презентації на семінарських заняттях,
- написання контрольних робіт з питань, винесених на самостійне опрацювання.

Форми контролю навчальних досягнень

Поточний контроль: опитування, усні доповіді на семінарських заняттях, письмові тести та контрольні роботи.

Підсумковий контроль – усний іспит.

Поточне опитування на семінарах та самостійна робота										Підсумковий іспит	Сума
ЗМ 1										25	100
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8	Т. 9	Т. 10		
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
Есе 1	Есе 2	Есе 3	Есе 4	Есе 5	Есе 6	Есе 7	Есе 8	Есе 9	Есе 10		
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
ЗМ 2											
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8	Т. 9	Т. 10		
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
Есе 1	Есе 2	Есе 3	Есе 4	Есе 5	Есе 6	Есе 7	Есе 8	Есе 9	Есе 10		
3	3	3	3	3	4	4	4	4	4		
Разом 75											

Методичне забезпечення

Історіографічна класика. Антологія української історичної думки XIX–XX ст. / Відп. ред. і авт. вступ. слова В. Смолій; авт. супровідних статей, укладач приміток, коментарів, покажчиків і бібліографії О. Ясь. К., 2020. 600 с.

(<https://www.academia.edu/44156847>)

Нариси з соціокультурної історії українського історієписання: субдисциплінарні напрями: колект. монографія / Удод Олександр, Верменич Ярослава, Ковалевська Ольга, Ясь Олексій; упоряд. текстів й наук. апарату С. Блащук, Н. Пазюра; за заг. ред. В. Смолія. К., 2018. 288 с.

(<http://resource.history.org.ua/item/0014217>)

Нариси з соціокультурної історії українського історієписання: субдисциплінарні напрями – 2: колект. монографія / Удод Олександр, Блащук Світлана, Верменич Ярослава, Ковалевська Ольга, Ясь Олексій; упоряд. Н. Пазюра; за заг. ред. В. Смолія. – К., 2019. 288 с.

(<http://resource.history.org.ua/item/0014840>)

Ясь О. Историк і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок ХІХ – 80-ті роки ХХ ст.): Монографія: У 2 ч. / За ред. В. А. Смолія. К., 2014. Ч. 1. 587 с.

(<https://www.academia.edu/21615791>)

Ясь О. Историк і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок ХІХ – 80-ті роки ХХ ст.): Монографія: У 2 ч. / За ред. В. А. Смолія. К., 2014. — Ч. 2. — 650 с.

(<https://www.academia.edu/21616031>)

Ясь О. «На чолі республіканської науки...». Інститут історії України (1936–1986): Нариси з інституціональної та інтелектуальної історії (До 80-річчя установи) / Вступне слово та наук. ред. В. Смолія. К., 2016. 542 с.

(<https://www.academia.edu/30138326>)

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

Вжосек В. Історія — Культура — Метафора. Постановня некласичної історіографії. Про історичне мислення. К., 2011. 296 с.

([https://chtyvo.org.ua/authors/Wrzosek_Wojciech/Istoriia - Kultura - Metafora Pro istorychne myslennia/](https://chtyvo.org.ua/authors/Wrzosek_Wojciech/Istoriia_-_Kultura_-_Metafora_Pro_istorychne_myslennia/))

Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика. К., 2012. 264 с.

([https://chtyvo.org.ua/authors/Domanska_Ewa/Istoriia ta suchasna humanitaryyk/](https://chtyvo.org.ua/authors/Domanska_Ewa/Istoriia_ta_suchasna_humanitaryyk/))

Иггерс Г., Ван Э. Глобальная история современной историографии. М., 2012. 432 с.

(<https://www.twirpx.com/file/1657086/>)

Зашикільняк Л. Сучасна світова історіографія / Наук. ред. М. Г. Крикун. Львів, 2007. 312 с.

(https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Suchasna_svitova_istoriohraf_ii/)

Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія / За ред. В. Смолія. К., 2013. 516 с.

(https://chtyvo.org.ua/authors/Kolesnyk_Iryna/Ukrainska_istoriohraf_ii_kontseptualna_istoriia/)

Кроче Б. Теория и история историографии / Пер. с итал. И. М. Заславской. М., 1998. 191 с.

(<https://www.twirpx.com/file/1294441/>)

Нові підходи до історіописання / За ред. П. Берка. К., 2010. 638 с.

(https://chtyvo.org.ua/authors/Berk_Piter/Novi_pidkhody_do_istoriopysannia/)

Савельева І. М., Полетаев А. В. Знание о прошлом: теория и история: В 2 т. СПб., 2003. Т. 1: Конструирование прошлого. 632 с.

(<https://www.twirpx.com/file/3106512/>)

Савельева І. М., Полетаев А. В. Знание о прошлом: теория и история: В 2 т. СПб., 2006. Т. 2: Образы прошлого. 751 с.

Философия науки: Общие проблемы познания. Методология естеств. и гуманит. наук. Хрестоматия: учеб. пособие для гуманит. и негуманит. направлений и спец. вузов / Отв. ред.-сост. Л. А. Микешина. М., 2005. 512 с.

(<https://www.twirpx.com/file/2456902/>)

Допоміжна література

Богдашина О. М. Позитивізм в історичній науці в Україні (60-ті рр. ХІХ — 20-ті рр. ХХ ст.). Харків, 2013. 560 с.

(https://chtyvo.org.ua/authors/Bohdashyna_Olena/Pozytyvizm_v_istorychnii_na_utsi_v_Ukraini_60-ti_rr_XIX_20-ti_rr_XX_st/)

Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: У 2 т. / Відп. ред. Ф. Сисин; упоряд. Я. Грицак. К., 1994. Т. 1. ХХІІІ, 554 с.; Т. 2. 573 с.

(https://chtyvo.org.ua/authors/Lysiak-Rudnytskyi_Ivan/Istorychni_esse_Tom_1/)

(https://chtyvo.org.ua/authors/Lysiak-Rudnytskyi_Ivan/Istorychni_esse_Tom_2/)

Мислителі німецького Романтизму / Упоряд. Л. Рудницький, О. Фешовець. Ів.-Франківськ, 2003. 588 с.

(https://platon.net/load/knigi_po_filosofii/istoriya-filosofii-romantizm/misliteli_nimeckogo_romantizmu_upor_1_rudnickij_o_feshovec_2003/12-1-0-962)

Оглоблин О. Українська історіографія 1917–1956 / Вступ. ст. І. Верби; упоряд. та примітки І. Верби, О. Юркової; пер. з англ. О. Кураєва, О. Юркової. – К., 2003. – 250 с.

(https://chtyvo.org.ua/authors/Ohloblyn_Oleksandr/Ukrainska_istoriohrafia_1917-1956_rr/)

Прицак О. Чому катедри українознавства в Гарварді? Вибір статей на теми нашої культурної політики (1967–1973). Кембридж–Нью-Йорк, 1973. ХХХVІ, 188 с.

(https://chtyvo.org.ua/authors/Pritsak_Omelian/Chomu_katedry_ukrainoznavstva_v_Harvardi7/)

Советская историография / Под общей ред. акад. Ю. Н. Афанасьева. М., 1996. 591 с.

(<https://www.twirpx.com/file/974161/>)

Яремчук В. Минуле України в історичній науці УРСР післясталінської доби / Наук. ред. Л. Зашкільняк. Острого, 2009. 526 с.

(https://chtyvo.org.ua/authors/Yaremchuk_Vitalii/Mynule_Ukrainy_v_istorychnii_na_utsi_URSR_pisliastalinskoj_doby/)

Яремчук В. Українська історіографія: суспільно-політична історія: посібник. Острого, 2017. 288 с.

(https://chtyvo.org.ua/authors/Yaremchuk_Vitalii/Ukrainska_istoriohrafia_suspilno-politychna_istoriia/)

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Електронна бібліотека Інституту історії України НАН України
<http://history.org.ua/uk>

Електронна бібліотека «Чтиво»

<https://chtyvo.org.ua>

Електронна бібліотека «Diasporiana»

<https://diasporiana.org.ua>

Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини

<http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

[bin/irbis_ir/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=NAV&P21DBN=ELIB](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_ir/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=NAV&P21DBN=ELIB)

Англомова Енциклопедія України в Інтернеті

<http://www.encyclopediaofukraine.com/>

Енциклопедія сучасної України

<http://esu.com.ua/>

Енциклопедія історії України

<http://resource.history.org.ua/cgi->

[bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU)